

Ministerstwo Sprawiedliwości

Departament Legislacyjny Prawa Cywilnego
Zastępca Dyrektora
dr Maciej Klonowski

DLPC–V.054.16.2023
Warszawa, 27 lipca 2023 r.

Pani
Małgorzata Surdek-Janicka
Przewodnicząca
Zgromadzenia Izby Adwokackiej w Warszawie

Szanowna Pani Przewodnicząca,

W związku z uchwałą nr 6 Zgromadzenia Izby Adwokackiej w Warszawie (dalej: ZIA) z dnia 20 maja 2023 r. dotyczącą zmian w procedurze cywilnej, przesłaną przy piśmie Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie z dnia 22 czerwca 2023 r., przekazaną Departamentowi Legislacyjnemu Prawa Cywilnego przez Departament Zawodów Prawniczych według właściwości, uprzejmie przedstawiam co następuje.

W pierwszej kolejności pragnę zauważyć, że ZIA wyraziło swój stanowczy sprzeciw wobec zmian wprowadzonych do ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 z późn. zm., dalej: „k.p.c.”), polegających na przeprowadzaniu przez sąd możliwości przeprowadzania dowodów, rozstrzygania spraw oraz orzekania na posiedzeniach niejawnych.

W pierwszej kolejności warto podnieść, że Naczelna Rada Adwokacka nie skorzystała z możliwości przedstawienia swojego stanowiska do rozwiązań zaproponowanych w projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (nr w wykazie UD156) na etapie rządowego procesu legislacyjnego w określonym trzydziestodniowym terminie od jego udostępnienia na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny”.

Zasadnicze zmiany w procedurze cywilnej, wobec których ZIA wyraziło swoją dezaprobatę, zostały wprowadzone do k.p.c. ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614, dalej: „ustawa nowelizująca”) i obowiązują dopiero od dnia 1 lipca 2023 r. Wyrażenie tak jednoznacznie krytycznej opinii o zmianach, które obowiązują w porządku prawnym od niecałego miesiąca, wydaje się być przedwczesne. W dodatku jej autorzy nie wskazują powodów swojego założenia, do których można byłoby się odnieść. Ponadto nie przedstawiają szerszej argumentacji uzasadniającej prezentowane przez siebie stanowisko.

W tym miejscu odnotowania wymaga fakt, że ustawodawca, celem zapewnienia kontroli skutków wprowadzenia przedmiotowych rozwiązań, w art. 30 ustawy nowelizującej nałożył na Ministra Sprawiedliwości obowiązek dokonania przeglądu funkcjonowania jej przepisów w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie oraz przedłożenia Sejmowi i Senatowi informacji o skutkach jej obowiązywania. Termin ten nie został wskazany przypadkowo, ustawodawca bowiem przyjął, że dopiero trzyletni okres praktycznego funkcjonowania nowych przepisów pozwoli w pełni uwidocznić wpływ

regulacji na wymiar sprawiedliwości. Przeprowadzenie takiej analizy będzie bowiem niezbędne do podjęcia racjonalnej decyzji w kwestii oceny zasadności ewentualnych zmian.

Przechodząc następnie do postulatu rozszerzenia przymusu adwokacko-radcowskiego na postępowanie przed sądem okręgowym i sądem apelacyjnym, uprzejmie informuję, że z jego lakonicznej treści trudno wywnioskować, czy jego autorom chodzi o rozciągnięcie go na wszystkie sprawy prowadzone przed sądem okręgowym (w pierwszej instancji jak i odwoławczych) oraz apelacyjnym, czy tylko niektóre.

Jeżeli postulat ten dotyczy wszystkich spraw prowadzonych przed ww. sądami, bez względu na przedmiot sprawy, należy mu się stanowczo sprzeciwić. Nie znajduje żadnego racjonalnego ani też aksjologicznego uzasadnienia wprowadzenie przymusu adwokacko-radcowskiego np. w sprawach apelacyjnych rozpoznawanych przez sąd okręgowy w II instancji (np. w sprawie o zapłatę, gdzie wartość przedmiotu sporu przykładowo wynosi 2.000 zł., posesoryjnej, depozytowej, czy też w sprawie apelacyjnej od wpisu/ oddalenia wniosku o wpis w księdze wieczystej).

Ponadto należy stanowczo podkreślić, że w sprawach, w których udział profesjonalnego pełnomocnika przed sądem okręgowym i apelacyjnym jest zasadny – z uwagi na wyjątkowo skomplikowaną materię prawną przedmiotu sprawy albo daleko idące skutki mającego zapaść rozstrzygnięcia – tam taki przymus w procedurze cywilnej został już po części wprowadzony (np. w sprawach własności intelektualnej, w postępowaniu w sprawach o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką prowadzonych na podstawie konwencji haskiej z 1980 r.), jak też w postępowaniu kasacyjnym.

Należy też zwrócić uwagę na to, że wprowadzenie przymusu adwokacko-radcowskiego przed sądem okręgowym i sądem apelacyjnym musiałyby się również wiązać z koniecznością zapewnienia przez sąd pełnomocnika z urzędu, wszystkim tym osobom, których sytuacja materialna nie pozwalać będzie na ustanowienie pełnomocnika z wyboru. Powyższe skutkowałoby olbrzymim obciążeniem sędziów bądź referendarzy sądowych wnioskami o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, co z dużym prawdopodobieństwem negatywnie wpłynęłoby na sprawność postępowania w ww. sądach. Skutkowałoby również znacznymi wydatkami z budżetu państwa na koszty pomocy prawnej udzielanej przez pełnomocników z urzędu.

Ponadto, wbrew intencji autorów propozycji, wprowadzenie przymusu adwokacko-radcowskiego w istocie stanowiłoby swego rodzaju ograniczenie stronom dostępu do sądu.

W świetle powyższych rozważań należy stwierdzić, że brak jest podstaw do wszczęcia prac legislacyjnych zmierzających do zmiany przepisów k.p.c. w postulowanym zakresie.

Nie można również zgodzić się także ze stwierdzeniem autorów uchwały nr 6, że podniesienie opłat sądowych w 2019 r. nie służy realizacji prawa obywateli do sądu.

Analizując wysokość oraz adekwatność kosztów sądowych, przy wprowadzeniu zmian w ustawie z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1469, 2089, z 2020 r. poz. 1086 oraz z 2023 r. poz. 614) posłużono się jednym z najbardziej popularnych wskaźników gospodarczych jakim jest wysokość przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej oraz wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych. W ciągu 10 lat zaobserwowano stały wzrost przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej. Natomiast między pierwszym badanym rokiem, tj. 2010, a ostatnim,

tj. 2020 odnotowano ok 65 % wzrostu – 3.224,98 zł – 5.167,47 zł. W przeciwieństwie do niego, wysokość opłat sądowych pozostała nadal na poziomie ustalonym przed 12 laty od wprowadzenia ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1144). Przywołując powyższe, uznano, że utrzymywanie status quo naruszało interes społeczny, polegający na miarkowaniu nakładów na wymiar sprawiedliwości oraz na jego sprawnym działaniu.

Dokonane urealnienie opłat sądowych nie wpłynęło tym samym negatywnie na dostępność wymiaru sprawiedliwości obywateli, zaś coroczna poprawiająca się sytuacja finansowa gospodarstw domowych oraz funkcjonujące rozwiązania prawne w postaci np. nieodpłatnej pomocy prawnej bezsprzecznie stanowią zabezpieczenie oraz gwarantują obywatelom otrzymanie właściwej pomocy, także tej ze strony wymiaru sprawiedliwości. Swoista „korekta” nowych stawek opłat dokonała się także za sprawą procesów inflacyjnych, które znacząco się nasiliły w przeciągu minionych czterech lat.

Na koniec pragnę wskazać, że w przypadku chęci zapoznania się ze szczegółowymi przyczynami wprowadzenia zmian w obrębie kosztów sądowych w sprawach cywilnych w zakresie opłat sądowych odsyłam do uzasadnienia do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 3137; Sejm VIII kadencji).

Z wyrazami szacunku
Dr Maciej Klonowski
Zastępca Dyrektora - Sędzia
Departament Legislacyjny Prawa Cywilnego
/podpisano elektronicznie/

Potwierdzam zgodność kopii wydruku z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	4130324.10125672.7226517
Nazwa dokumentu	Odpowiedź DLPC wobec stanowiska wyrażonego przez Zgromadzenie Izby Adwokackiej w Warszawie w uchwale nr 6 z dnia 20 maja 2023 r.pdf
Tytuł dokumentu	Odpowiedź DLPC wobec stanowiska wyrażonego przez Zgromadzenie Izby Adwokackiej w Warszawie w uchwale nr 6 z dnia 20 maja 2023 r
Sygnatura dokumentu	DLPC-V.054.16.2023
Data dokumentu	2023-07-27
Skrót dokumentu	8A5D2E420AFB37EA5056A8E216FCC125FD64B31E
Wersja dokumentu	1.7
Data podpisu	2023-07-27 12:42:53
Podpisane przez	Maciej Piotr Klonowski Zastępca Dyrektora - Sędzia
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego

EZD 3.112.1.1.

Data wydruku: 2023-07-27

Autor wydruku: Pawlak Justyna w zastępstwie za . Sekretariat DLPC-V (Główny Specjalista)